

SOURCE SHEET FOR THE ANSWER TO LIFE, THE UNIVERSE, AND EVERYTHING

Barry Yaffe

L'ilui nishmas Hershel Meir ben Shmuel a"h, Harvey Meyer Yaffe, niftar Tishrei 8, 5753

1) Sources for the Question: What is the purpose of this world—Why are we here?

בראשית א: א
בראשית ברא א-להים את השמים ואת הארץ:

רש"י
ברא א-להים ולא נאמר ברא ה', שבתחלה עלה במחשבה לבראתו במדת הדין, ראה שאין העולם מתקיים, **הקדים מדת רחמים ושתפה למה"ז**, והיגו דכתיב ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים:

בראשית א: יא-יב
ונאמר א-להים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי עשה פרי למיניו אשר זרעו וזרעו על הארץ ויהי-כן: ותוצא הארץ דשא עשב מזריע זרע למינהו ועץ עשה-פרי אשר זרעו וזרעו למינהו ונרא א-להים כייטוב:

רש"י
עץ פרי. שיהא טעם העץ כטעם הפרי, והיא לא עשתה כן, אלא ותוצא הארץ עץ עושה פרי ולא העץ פרי, לפיכך פשנתקלל אדם על עונו נפקדה גם היא על עוניה ונתקללה: ...
א:י"ב
ותוצא הארץ וגו'. אע"פ שלא נאמר למינהו בדשאין בציוניהו, שמעו שנצטוו האילנות על כן, נשאו ק"ן בעצמן, כמפרש באגדה בשחיתת חליו:

בראשית ג: יז-יט
ולאדם אמר כיישמעת לקול אשתך ותאכל מן-העץ אשר צויתיה לאמר לא תאכל ממנו **ארוהה האדמה בעבורך** בעצבון תאכלנה כל ימי חייך:
וקוץ ודבדב מצמיח לה ואכלת את-עשב השדה:
בזעת אפיה תאכל לחם עד שובך אליהאדמה כי ממנה לקחת כיי-עפר אתה ואלי-עפר תשוב:

בראשית א: לא
ונרא א-להים את-כלי-אשר עשה והנה-טוב מאד ויהי-ערב ויהי-בקר יום הששי:

בראשית רבה פרשה ט': ה'-יג
בתורתו של רבי מאיר מצאו פתוב והנה טוב מאד, והנה טוב מות. אמר רבי שמואל בר נחמן, רכוב הייתי על כתפו של זקני ועולה מעירו לכפר חנוך דרך בית שאן, ושמעתי את רבי שמעון בן אלעזר יושב ודורש בשם רבי מאיר, הנה טוב מאד, הנה טוב מות...
אמר רבי שמעון בן אלעזר, הנה טוב מאד, והנה טובה שנה ...
רבי נחמן בר שמואל בר נחמן בשם רב שמואל בר נחמן אמר, הנה טוב מאד, זה יצר טוב. והנה טוב מאד, זה יצר רע...
אמר רב הונא הנה טוב מאד, זו מדת הטוב. והנה טוב מאד, זו מדת יסורין...
אמר רבי זעירא, הנה טוב מאד, זו גן עדן. והנה טוב מאד, זו גיהנם...
אמר רבי שמואל בר יצחק, הנה טוב מאד, זה מלאך טיים. והנה טוב מאד, זה מלאך המנות...
אמר רבי שמעון בר אבא, הנה טוב מאד, זו מדת הטוב. והנה טוב מאד, זו מדת הפרענות...

רבנו אמרי לה בשם רבי חנינא בר אידי רבי פנחס ורבי חלקיה, הוא מאד, הוא אדם. הינון אותיות דדין הינון אותיות דדין, הדא הוא דכתיב (בראשית א, לא): וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, זֶה אָדָם. אמר רבי שמעון בן לקיש, הנה טוב מאד, זו מלכות שמים, והנה טוב מאד, זו מלכות הרומים

בראשית א: כו

וַיֵּרָא אֱלֹהִים וַעֲשָׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ וַיִּרְדּוּ בְדִגְתַּת הַיָּם וּבְעֶזְרַת הַשָּׁמַיִם וּבְכֹהֵמָה וּבְכֹל-הָאָרֶץ וּבְכֹל-הַרְקֵשׁ הָרֶמֶשׂ עַל-הָאָרֶץ:

רש"י

נעשה אדם. ענותנותו של הקב"ה למדנו מפאן, לפי שאדם הוא בדמות המלאכים ויתקנאו בו, לפיכך נמלך בהם, ... אף פאן בְּצַלְמָא שְׁלוֹ נָטַל רְשׁוּת, אָמַר לְהֵם לֹשׁ בְּעֵלְיוֹנִים כְּדְמוּתֵי; אִם אֵין כְּדְמוּתֵי בַתְּחִילִים הָרִי לֹשׁ קִנְיָה בְּמַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית:

נעשה אדם. ... לא נמנע הכתוב מללמד דרך ארץ ומדת ענוה שיהא הגדול נמלך ונוטל רשות מן הקטן...

בצלמנו. בדפוס שלנו:

כדמותנו. להבין ולהשפיל:

וירדו בדגת הים. יש פלשון הנה לשון רדוי ולשון ירידה; זכה, רודה בסיות ובקהמות, לא זכה, נעשה ירוד לפניהם והסיה מושלת בו:

Sanhedrin 38b—The actual gemorah which the above Rashi cites: questions that provide the bridge to the answers

(שע"ה בסו"ף ארמ"י סימן) אמר רב יהודה א"ר בשעה שבקש הקב"ה לבראות את האדם ברא כת אחת של מלאכי השרת אמר להם רצונכם נעשה אדם בצלמנו אמרו לפניו רבש"ע מה מעשיו אמר להן כך וכך מעשיו אמרו לפניו רבש"ע (תהלים ה, ה) מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו? הושיט אצבעו קטנה ביניהן ושרפם וכן כת שניה כת שלישית אמרו לפניו רבש"ע ראשונים שאמרו לפניך מה הועילו כל העולם כולו שלך הוא כל מה שאתה רוצה לעשות בעולמך עשה כיון שהגיע לאנשי דור המבול ואנשי דור הפלגה שמעשיהן מקולקלין אמרו לפניו רבש"ע לא יפה אמרו ראשונים לפניך אמר להן (ישעיהו מו, ד) ועד זקנה אני הוא ועד שיבה אני אסבול וגו'

2) Sources for the Answer: What is the purpose of this world—Why are we here?

To form a relationship with HKBH, which is ONLY possible if He employs Midas HaRachamim rather than Midas HaDin. Which begs the question of what is the nature of Midas HaRachamim, and how does it relate to Midas HaDin?!

מסילת ישרים סוף פרק ד'

From R. Moshe Chaim Luzzatto

וזה דבר פשוט ומבורר, כי הנה אל אמת ה'. והוא מה שאמר משה רבנו עליו השלום (דברים לב): הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עול וגו', כי כיון שהקדוש ברוך הוא רוצה במשפט, הנה כך הוא עובר על המשפט, העלים את העין מן הזכות כמו מן החובה. על כן אם משפט הוא רוצה, צריך שיתן לכל איש כדרכיו וכפרי מעלליו בתכלית הדקדוק, בין לטוב בין למוטב, והיינו, אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא, שפירשו ז"ל (ספרי): לצדיקים ולרשעים, כי כך היא המדה ועל הכל הוא דן ועל כל חטא הוא מעניש ואין להמלט.

ואם תאמר, אם כן, מדת הרחמים למה היא עומדת, כיון שעל כל פנים צריך לדקדק בדין על כל דבר? התשובה, ודאי, מדת הרחמים היא קיומו של עולם, שלא היה עומד זולתו כלל וכלל. ואף על פי כן אין מדת הדין לוקה, וזה, כי לפי שורת הדין ממש: היה ראוי שהחוטא יענש מיד תיכף לחטאו בלי המתנה כלל.

וגם שהעונש עצמו יהיה בחרון אף, כראוי למי שממרה פי הבורא יתברך שמו.

ושלא יהיה תיקון לחטא כלל.

כי הנה באמת, איך יתקן האדם את אשר עוית והחטא כבר נעשה? הרי שרצח האדם את חברו, הרי שנאף, איך יוכל לתקן הדבר הזה? היוכל להסיר המעשה העשוי מן המציאות.

אמנם, מדת הרחמים היא הנותנת הפך השלשה דברים שזכרנו: דהינו, שיתן זמן לחוטא ולא יכחד מן הארץ מיד כשחטא.

ושהעונש עצמו לא יהיה עד לכלה.

ושהתשובה תנתן לחוטאים בחסד גמור, שתחשב עקירת הרצון כעקירת המעשה.

דהיינו, שבהיות השב מכיר את חטאו ומודה בו ומתבונן על רעתו ושב ומתחרט עליו חרטה גמורה דמעיקרא כחרטת הנדר ממש שהוא מתנחם לגמרי והיה חפץ ומשתוקק שמעולם לא היה נעשה הדבר ההוא ומצטער בלבו צער חזק על שכבר נעשה הדבר ועוזב אותו להבא ובורח ממנו, הנה עקירת הדבר מרצונו, יחשב לו כעקירת הנדר ומתכפר לו. והוא מה שאמר הכתוב (ישעיה ו'): וסר עונך וחסאתך תכפר, שהעון סר ממש מהמציאות ונעקר במה שעכשיו מצטער ומתנחם על מה שהיה למפרע.

וזה חסד ודאי שאינה משורת הדין, אך על כל פנים הנה הוא חסד שאינו מכחיש הדין לגמרי, שהרי יש צד לתלות בו.

שתחת הרצון שנתרצה בחטא וההנאה שנהנה ממנו בא עתה הנחמה והצער.

וכן אריכות הזמן איננו ויתרון על החטא, אלא סבלנות קצת לפתוח לו פתח תקון.

וכן כל שאר דרכי חסד: כענין ברא מזכה אבא (סנהדרין קד), או מקצת נפש ככל הנפש (קהלת רבה ז כז), המוזכרים בדברי החכמים, דרכי חסד הם לקבל את המעט כמרובה, אך לא מתנגדים ומכחישים ממש מדת הדין, כי כבר יש בהם טעם הגון להחשיב אותם.

אך שיותר עבירות בלא כלום או שלא ישגיח עליהם, זה היה נגד הדין לגמרי, כי כבר לא היה משפט ודין אמיתי בדברים, על כן זה אי אפשר להמצא כלל. ואם אחד מן הדרכים שזכרנו לא ימצא לחוטא להמלט, ודאי שמדת הדין לא תשוב ריקם. וכן אמרו ז"ל (ירושלמי תענית פ"ב): מאריך אפיה וגבי דילה.

נמצא, שאין לאדם הרוצה לפקוח עיניו פיתוי שיוכל להתפתות בו לבלתי הזהר במעשיו בתכלית הזהירות ולדקדק בהם תכלית הדקדוק. הן כל אלה ההשקפות שישקיף עליהן האדם ויקנה בהם מדת הזהירות ודאי, אם בעל נפש הוא.

דברים ל': טו-טז, יט-כ'

רְאֵה נְתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת־הַחַיִּים וְאֶת־הַטּוֹב וְאֶת־הַמְּנוֹת וְאֶת־הַרְעָה: אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוְךָ הַיּוֹם לֵאמֹר אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְלַמֵּת בְּדַרְכָּיו וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְחַיִּית וְרַבִּית וּבְרָכָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר־אַתָּה בָּא־שָׁמָּה

לְרַשְׁתָּהּ: ...הַעֲדֵתִי בְּכֶם הַיּוֹם אֶת־הַשְּׂמִים וְאֶת־הָאָרֶץ הַסַּיִים וְהַמְּנוֹת נְתַתִּי לְפָנֶיךָ הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה וּבְתַרְתָּ בְּחַיִּים לְמַעַן תִּתְּנֶה אֹתָהּ וְנִרְעָה: לֵאמֹר אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשַׂמֵּעַ בְּקִלּוֹ וּלְדַבְּקָה־בוֹ כִּי הוּא סִיּוּךָ וְאֶרֶץ יְמִיךָ לְשִׁבְתְּ עַל־הָאָדָמָה אֲשֶׁר גִּשְׁבַּע יְהוָה לְאַבְרָהָם לֵאמֹר לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לְמַתְּ לָהֶם: